

Preventivní strategie rizikového chování pro období 2015 - 2019

Dětský domov Dolní Čermná
PREVENTIVNÍ STRATEGIE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ
PRO OBDOBÍ 2015 – 2019

Dětský domov pokládá tuto strategii za základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, kde se sleduje účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro dětský domov je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Tato preventivní strategie je vypracována na základě platných dokumentů vydaných MŠMT :

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: **21291/2010**

Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování na školách 22294/2013 Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018

Strategie prevence kriminality na léta 2012 – 2015

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Zákon č. 359/199 Sb. O sociálně právní ochraně dětí

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

Zákon č. 379/ 2005 Sb. novelizován zákonem 305/2009 o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami

Zákon č. 135/2006 na ochranu před domácím násilím

Zákon č.218/ 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy – zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Trestní zákoník 40/2009 Sb.

Občanský zákoník 2014

Novela 116/2011 – vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů / novelizovaná 256/2012 Sb.

Vyhláška č. 279/ 2012 novelizuje vyhlášku 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

Vyhláška č.15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

Novela 147/2011 vyhlášky 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními potřebami

Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

Novela 244/2011 vyhlášky 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

Vyhláška 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění školní docházky.

1. Základní údaje

Dětský domov Dolní Čermná

Dolní Čermná 74

561 53 Dolní Čermná

IČO 708 577 17

B.ú. 214 454 737 / 0600

web: www.dddolnicermna.com

2. Charakteristika zařízení

Dětský domov najdeme v městyse Dolní Čermná a v blízké vesnici Horní Čermná. Zařízení tvoří 2 budovy, které jsou vzdálené 3 km. V obou budovách je 6 rodinných skupin. V každé rodinné skupině pracují dva denní vychovatelé a jeden asistent pedagoga, který zajišťuje noční provoz. Dále na každé budově je vedoucí vychovatelka a sociální pracovnice. Pracuje zde i psycholog, který je k dispozici jak dětem, tak dospělým. Provozní personál tvoří jen nezbytně nutné pozice. Celé zařízení řídí ředitelka.

Nespornou výhodou je vybudování samostatných bytů pro učně a studenty, kteří se připravují na osamostatnění. Mají možnost si zkusit samostatné bydlení. Od března 2015 máme v rámci transformace v užívání byt v Lanškrouně, kde žijí 2 sestry, které studují na VŠ a SŠ.

3. Současný stav problematiky

Nárůst různých sociálně patologických jevů a rizikového chování mezi mládeží a dětmi školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti a mládež patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci co nejdříve, poskytnout klientům co nejvíce informací o problematice rizikového chování (přiměřeně věku), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi o jejich problémech hovořit. Získat si důvěru klientů, aby se nebáli svěřit se pedagogickým pracovníkům.

V současné době je největším problémem rizikového chování kouření, které sledujeme u stále mladších dětí. Tento návyk děti přinášejí z původního sociálního prostředí – tedy z rodin, a je to problém kolektivního soužití. (kdo se cítí ve společnosti dospělý = ten kouří). Problémy se zneužíváním alkoholu, nebo jiných návykových látek jsou ojedinělé, i když se v poslední době také navyšují.

Stálým problémem jsou také krádeže mezi dětmi přímo ve výchovném zařízení. K dalším problémům řadíme opožděné návraty z osobních vycházek, vulgární mluvu mezi dětmi

a narůstající agresivitu dětí. Nešvarem vyskytujícím se stále častěji je nadužívání tabletů a mobilů.

4. Vymezení základních pojmů prevence

Primární prevence je výchovné působení s cílem předejít problémům a následkům spojeným s rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.

Rozdělení primární prevence

Prevenici členíme na prevenci primární, sekundární a terciální. Podstatou *primární prevence* je předcházení vzniku rizikového chování u osob, u kterých se ještě rizikové chování nevyskytlo. Např. předcházení užití návykových látek u osob, které dosud nejsou s drogou v kontaktu. U *sekundární prevence* se jedná o předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání rizikového chování u osob, které jsou rizikovým chováním ohroženi. Např. předcházení vzniku a rozvoji závislosti u osob, které již drogu užívají. Cílem *terciální prevence* je předcházení zdravotním nebo sociálním potížím v důsledku rizikového chování.

Další dělení prevence :

Specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

Jedná se o:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjištěván rozsah problému nebo rizika,
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování,
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

5. Formy rizikového chování

Primární prevence rizikového chování u dětí v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování dětí a mládeže:

- ***Interpersonální agresivní chování*** - agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie

- ***Delikventní chování*** ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny
- ***Záškolačství*** a neplnění školních povinností
- ***Závislostní chování*** - užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- ***Rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů***
- ***Rizikové chování v dopravě, prevence úrazů***
- ***Spektrum poruch příjmu potravy***
- ***Negativní působení sekt***
- ***Sexuální rizikové chování***

6. Základní cíle strategie prevence pro DD Dolní Čermná

Cílem prevence je zabránit vzniku a šíření rizikového chování. Dále pak zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči těmto negativním jevům. Důležitým faktorem je také snížení rizik a vlivů, které narušují zdravý osobnostní a sociální vývoj dětí a mládeže.

Dlouhodobý strategický cíl

Snaha o harmonický rozvoj osobnosti dítěte během jeho pobytu v dětském domově. Dosáhnout u dětí osvojení si pozitivního sociálního chování, přizpůsobení se životu v odlišné sociální komunitě – dětském domově. Podporovat u dětí a mládeže samostatnost, sebedůvěru a sebejistotu. Učit je hodnotně a smysluplně využít volný čas. Bojovat proti nudě, protože ta je označována za spouštěč abnormálního chování.

Dlouhodobé cíle

- Výchova ke zdravému životnímu stylu, k ochraně zdraví, znalost zásad 1. pomoci
- Rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- Příprava dětí, zejména zletilců na samostatný život po ukončení ústavní výchovy pomocí procesu osamostatňování
- Minimalizovat negativní vzorce chování dětí při příchodu do DD z rodiny
- Práce s dětmi - jít za rámec pouhého předávání informací, ovlivňovat postoje a chování žáků, vytvářet osobní kladné vzory
- Dodržování stanovených pravidel (vnitřního řádu a zásad slušného chování)
- Vést děti k vzájemné pomoci a ohleduplnosti, snížit výskyt násilí mezi nimi
- Zajišťovat DVPP zaměstnanců v oblasti prevence(předávat materiály, informace)
- Spolupracovat s psychologem při řešení krizových situací

Střednědobé cíle vyplývající z dlouhodobých cílů

- Vést děti k budování postojů k odmítání rizikového chování

- Umožnit dětem získávat informace - učit děti takové znalosti a dovednosti, které budou dobře uplatnitelné v životě
- Vést děti k vzájemné pomoci a ohleduplnosti
- Vést je k sociální a právní odpovědnosti za sebe a svá jednání
- Naučit děti rozpoznat rizikové chování a krizové situace, umět vhodně reagovat
- Umožnit vzdělání pedagogům v oblasti prevence rizikového chování
- Rozvíjet u dětí právní povědomí
- Klást důraz na specifickou i nespecifickou prevenci, vybírat efektivní programy primární prevence

Krátkodobé cíle

- Naplňování Minimálního preventivního programu na daný rok
- Začlenit primární prevenci do Individuálních výchovných plánů dětí, Programů rozvoje dítěte
- Spolupracovat na projektech pro mládež odcházející z DD a připravující se na samostatný život – Don Bosco, Pestalozzi,...
- Umožnit dětem vhodné využití volného času, využívat nabídky činností RC KUK, spolků,...
- Využívat nabídky zážitkových a poučných programů v rámci primární prevence, spolupracovat s externími odborníky- PPP UO, ČČK UO
- Mapovat skutečné potřeby primární prevence dle situace
- Oceňovat pozitivní projevy aktivity dětí v různých oborech, oblastech,

7. Vymezení cílové skupiny

Dlouhodobá strategie je zaměřena na všechny klienty dětského domova předškolního, školního i učňovského věku ale i na zletilé klienty, kterým za rizikové chování a porušení vnitřního řádu může být ukončen dobrovolný pobyt v dětském domově. Zvláště je strategie zaměřena na klienty se specifickými poruchami chování.

Vypracovali: Bc. Marta Švehlová
Mgr. Jaroslav Dušek

Schválil: Mgr. Iva Nesvadbová

Platnost od 2. 9. 2015

Účinnost od 15. 9. 2015